

INTRODUCCIÓ A LA LITERATURA COMPARADA

(CODI: 28268)

PROFESSORA: MERI TORRAS
HORARI: DIMARTS I DIJOUS, 15-16.30 H.
SEGON SEMESTRE
6 CRÈDITS

Meri.Torras@uab.es
Despatx B11-230
Tel. 935812340

CONTINGUT:

Introducció a les bases i als mètodes del comparatisme literari. Breu repàs històric dels diferents enfocaments de la disciplina. Coneixement, reflexió i ús dels conceptes i els mètodes de la literatura comparada. Anàlisi de textos, qüestions i problemes propis dels estudis literaris des d'un enfocament comparatista.

OBJECTIUS:

La finalitat de l'assignatura és familiaritzar l'estudiant amb els conceptes, els mètodes i les pràctiques de la literatura comparada. L'estudiant:

- ha de saber quins han estat els plantejaments de les principals escoles comparatistes al llarg de la història;
- ha de ser capaç de descriure i valorar les aportacions de la literatura comparada en àmbits com la historiografia, l'estudi dels gèneres, l'estudi dels temes i les relacions literàries;
- ha de conèixer quines han estat les relacions del comparatisme amb la teoria de la literatura, especialment des del canvi de paradigma en els estudis literaris, a partir dels 80s;
- per últim, ha de saber quins són els plantejaments de les noves tendències comparatistes.

TEMARI:

1

PROBLEMES I PROPOSTES PER A LA DELIMITACIÓ DE LA DISCIPLINA

Literatura comparada i literatura nacional. Literatura general, literatura mundial. Les oposicions que han definit la disciplina: nacional/supranacional, unitat/diversitat, local/universal. Àmbits comparatius: supranacionalitat, internacionalitat, universalitat, interdisciplinarietat, diferència. La comparabilitat. Conceptes instrumentals de la literatura comparada.

2

HISTORIOGRAFIA LITERÀRIA, PERIODITZACIÓ I COMPARATISME

Què implica escriure història de la literatura? Pressupòsits de la història literària: les relacions de la història amb el passat, el present, la narrativitat i la ideologia. Història literària nacional i nacionalisme. Història literària general i canon. Criteris de periodització i ordenació històrico-literària. Categories, terminologies i implicacions. La idea d'evolució.

3

LES RELACIONS LITERÀRIES: DE LA INFLUÈNCIA A LA INTERTEXTUALITAT. LA TRADUCCIÓ

La noció d'influència i altres conceptes afins. Cap a la superació del concepte d'influència: la intertextualitat. Els límits de l'anàlisi intertextual. Les qüestions de la subjectivitat i l'autoritat en les relacions literàries. La traducció com a fenomen intertextual. La tirania de l'original. La necessitat indefugible de la reescriptura. Apropiacions degudes: traducció i canon; traducció i història literària nacional.

4

L'ESTUDI DELS GÈNERES I LES FORMES

Els elements formals i l'objecte literari. La noció de gènere: criteris classificatoris, criteris històrics. Convencions. Gènere i paratextos. La llei del gènere. Estudi d'un cas pràctic.

5

L'ESTUDI DELS TEMES I ELS MOTIUS LITERARIS

La noció de tema i conceptes afins. Les indicacions paratextuals. La temàtica i el comparatisme: estudi supranacional de temes i motius; estudi interdisciplinari de temes i motius. El manteniment i la transformació dels temes: reescriptures. Estudi d'un cas pràctic.

6

LITERATURA COMPARADA I EL MESTISSATGE D'OCCIDENT

La relació de la literatura comparada i la teoria de la literatura. El canvi de paradigma dels anys 80 en els estudis literaris. La crítica de la diferència. Els llegats postestructuralistes, marxistes i feministes. Les veus subalternes. Els essencialismes estratègics. La diferència de la identitat. Multiplicació i eixamplament dels espais de frontera.

7

NOVES TENDÈNCIES: ELS ESTUDIS DE CINEMA I ELS ESTUDIS CULTURALS

La diversificació (dispersió?) de la literatura comparada. Interdisciplinarietat o crítica de les disciplines? Les dimensions cultural, ideològica i política. Narrativa, cultura i ideologia. Els estudis de cinema i el comparatisme: la literatura i les altres arts des del comparatisme. La dicotomia alta/baixa cultura, alta/baixa literatura.

AVALUACIÓ

L'estudiant:

- Haurà de presentar al llarg del curs *obligatòriament* dues lectures a classe (el temps de l'exposició ha de tenir entre 20 i 30 minuts) i guiar-ne el debat posterior. Aquest treball es farà en grup i suposa, junt amb les intervencions a l'aula, un 50% de la nota final.
- Al final de cada tema haurà de lliurar una ressenya crítica referint-se, completant, desenvolupant o incidint en un o varis dels aspectes apareguts a les lectures o a les discussions suscitées a l'aula. Aquest conjunt de ressenyes crítiques (o diari de curs) constitueix un sistema d'avaluació continuada que val el 50% restant de la nota final. Els estudiants que no el compleixin seguint les directrius i les dates assenyalades hauràn de passar a fer, per tal de cobrir aquest 50% de la nota, un examen final.

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA GENERAL:

Anthropos [monogràfic: Teoría de la literatura y literatura comparada. Actualidad de la expresión literaria], 196 (2002).

Bassnett, Susan. *Comparative Literature. A Critical Introduction*. Oxford: Blackwell, 1993.

Bernheimer, Charles. *Comparative Literature in the Age of Multiculturalism*. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, 1995.

Brunel, Pierre y Yves Chevrel. *Précis de Littérature Comparée*. Paris: Puf, 1989.

Clausen, Christopher. "National Literatures in English: Toward a New Paradigm", *New Literary History*, 25 (1994): 61-72.

Clüver, Claus. "The Difference of Eight Decades: World Literature and the Demise of National Literatures". *Yearbook of Comparative and general Literature* 35 (1986): 14-24.

Curtius, Ernst Robert. *Literatura europea y Edad Media latina*. Vols. I y II. México: FCE, 1984.

Derrida, Jacques. *Universidad sin condición*. Trad. Cristina de Peretti y Paco Vidarte. Madrid: Trotta, 2002.

- Fokkema, Douve W. "La literatura comparada i el nou paradigma", trad. Enric Bou, *Els Marges* 40 (1989): 5-18.
- Gnisci, Armando (ed.). *Introduzione alla letteratura comparata*. Milano: Mondadori, 1999. [traducció castellana de Luigi Giuliani. Barcelona: Crítica, 2002]
- Guillén, Claudio. *Entre lo uno y lo diverso. Introducción a la literatura comparada*. Barcelona: Crítica, 1985.
- Marino, Adrian. *Comparatisme et théorie de la littérature*. Paris: Puf, 1988.
- Remak, Henry H. H. "Comparative Literature. Its definition and Function". *Comparative Literature: Method and Perspective*. Ed. Newton P. Stalknecht. Carbondale: Southern Illinois Press, 1971: 1-57.
- Romero López, Dolores (ed.). *Orientaciones en literatura comparada*. Madrid: Arco libros, 1998.
- Schmeling, Manfred. *Teoría y praxis de la literatura comparada*. Trad. Ignacio Torres Corredor. Barcelona: Alfa, 1984.
- Spivak, Gayatri Ch. *Death of a discipline*. New York: Columbia UP, 2003.
- Valdés, Mario J. (ed.) *Toward a Theory of Comparative Literature. Selected papers presented in the Division of theory of Literature at the Xith International Comparative Literature Congress*. New York, Bern, Frankfurt, Paris: Peter Lang, 1990.
- Vega, María José y Carbonell, Neus (eds.). *La literatura comparada: principios y métodos*. Madrid: Gredos, 1998. [MANUAL]
- Weisstein, Ulrich. *Introducción a la literatura comparada*. Trad. María Teresa Piñel. Barcelona: Planeta, 1975.
- Wellek, René y Wallek, Austin. *Teoría literaria*. Madrid: Gredos, 1981.

BIBLIOGRAFIA ESPECÍFICA DE CADA TEMA:

Es precisarà al llarg del curs i es facilitaran dossiers amb les lectures obligatòries.